

# TÜRK CEZA HUKUKUNDA İFTİRA SUÇUNDAN DOLAYI MAHKÛMIYETİNİN HÜKÜMLÜ ÜZERİNE ETKİLERİ\*

*Effects of Conviction for Defamation on the Convicted  
Individual in Turkish Criminal Law*

**Erhan KOYUNCU\*\***

## Öz

İftira eylemi, Türk Ceza Kanunu'nun 267. maddesi kapsamında suç olarak kabul edilmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte, masum bir kimse hakkında yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla hukuka aykırı bir fiil isnatta edilmesi yaptırım altına alınmıştır. Masum bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi, adliye teşkilatının gereksiz yere meşgul edilmesi sonucunu ortaya çıkmaktayken, ayrıca hukuka aykırı isnat nedeniyle masum kimsenin onur ve şerefine de zarar görmesine sebep olmaktadır. Ancak çalışmamızda, iftira mağdurunun karşılaştığı zarardan ziyade, mağdura yöneltilen isnadın iftira olduğunun ispatıyla ortaya çıkan sonuçlar izah edilmeye çalışılmıştır.

\* Bu makale, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalında "İftira Suçu" adlı yayımlanmamış doktora tez çalışmasından türetilmiştir.

\*\* Dr. Hâkim, ORCID: 0009-0001-5481-7468, erhan.koyuncu@student.asbu.edu.tr

**Makale Gönderim Tarihi/Received:** 25.07.2024.

**Makale Kabul Tarihi/Accepted:** 24.08.2024.

**Atıf/Citation:** Koyuncu, Erhan. "Türk Ceza Hukukunda İftira Suçundan Dolayı Mahkûmiyetinin Hükümlü Üzerine Etkileri." *ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, no. 2 (2024): 1814-1845.

**"Bu eser, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License ile lisanslanmıştır. / This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License."** 

**Anahtar Kelimeler:** İftira Suçu, Mahkûmiyet, Hükümün İlanı, Hükümlü, Tanıklığa Etkisi.

### Abstract

The act of defamation is recognized as a crime under Article 267 of Turkish Penal Code. With this regulation, falsely accusing an innocent person of an unlawful act to competent authorities through reporting or complaint, or through media channels, with the intent of initiating investigation, prosecution, or imposing administrative penalties, has been criminalized. Accusing an innocent person of an unlawful act not only unnecessarily occupies the judicial system but also damages the honor and reputation of the innocent individual. However, our study aims to explain the consequences that arise from proving that the accusation against the victim was indeed false, rather than focusing solely on the harm suffered by the victim of defamation.

**Keywords:** Defamation, Conviction, Pronouncement of Judgment, Convicted, Effect of Testimony.

### GİRİŞ

Arapça “f.r.y” kökünden hüması olan “iftera” fiilinin mastarı olup “*yalan uydurmak*,” “*söz uydurmak*” olan<sup>1</sup> iftira kelimesinin lügat manası, “*bir kimseye kasıtlı ve asılsız suç yükleme, kara çalma, bühtan*”<sup>2</sup> olarak tanımlanmaktadır. Günlük dilde kullanılan “*iftira çalmak*,” “*iftira etmek*,” “*iftiraya uğramak*,” “*çamur atmak*,” “*leke sürmek*,” “*zan altında kalmak*,” “*çamur at izi kalsın*,” “*kara çalmak*” gibi sözlerde iftira kelimesinin anlamı ile ilgilidir.<sup>3</sup>

Genel olarak ise “*bir şahsın suçsuz olduğunu bildiği bir kimseye bir suç atması*” olarak tanımlanan iftira, bireylerin onur ve şerefine zedeleyen, toplum düzeninde var olan huzurlu yaşamı bozan bir davranış şeklidir. 5237 sayılı Türk Ceza

---

<sup>1</sup> “İftira,” Etimoloji Türkiye, Nisan 21, 2024, <https://www.etimolojiturkce.com/arama/iftira>. Hüseyin Algül, “İslam Tarihinden Örneklerle İftira Olayına Tahlili Bir Bakış,” *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9, no. 9 (2000): 131.

<sup>2</sup> “İftira,” Sözlük, Nisan 21, 2024, <https://sozluk.gov.tr/>.

<sup>3</sup> Şevkiye Kazan Nas – Hatice Köşger, “Dil Yarası, Yüz Karası: Klasik Türk Şiirinde İftira,” *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature* 7, no. 4 (2021): 1377.

Kanunu'nun 267. maddesinde de suçun maddi ve manevi unsurlarına işaret ederek masum bir kimseye hukuka aykırı fiil isnadının iftira suçunu oluşturacağı düzenlemiştir.

İftira failinin masum bir kişiye yönelmiş olduğu gerçek dışı hukuka aykırı fiil isnadı ile birlikte mağdurun hukuk dünyasına birçok etkisi olmaktadır. Suç niteliğindeki gerçek dışı isnat ile birlikte mağdur soruşturma ve kovuşturma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı gibi masum bireye yapılan hukuka aykırı isnat ile de idari yaptırım veya disiplin cezası ile karşı karşıya da kalabilmektedir. Hatta masum birey kendisine yöneltilen gerçek dışı hukuka aykırı fiil isnatları sebebiyle şahsında ve toplum nazarında manevi olarak büyük elem ve ızdırıp da çekmektedir.

Masum kişiye yapılan hukuka aykırı fiil isnatların gerçek dışı olması ile birlikte buna maruz kalan mağdur özel hukuk kapsamında haksız fiilden kaynaklı tazminat davası açma hakkını kullanabilecektir.<sup>4</sup> Zira ihbar ve şikâyet hakkının kötüye kullanılması kamu hukuku bağlamında iftira suçu yaptırımı ile karşılanacağı gibi özel hukuk bağlamında ise manevi tazminat ile karşılanacaktır.<sup>5</sup> Çünkü kişi iftiraya uğradığı zaman, bundan büyük bir elem duyar ve manen büyük bir sarsıntı geçirir. Bir bakıma kişinin kişiliği olumsuz yönde etkilenmektedir. İşte, bu kişinin iftira sebebiyle uğradığı zarar 'manevi' zarardır.<sup>6</sup> İftiraya uğrayan taraf cezai anlamda dava açılmasını isteyebileceği gibi Türk Medeni Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinde de belirtildiği üzere kişilik haklarına karşı yapılan saldırının dava yoluyla korunmasını da isteyebilecektir.<sup>7</sup> Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesindeki; "*Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir. Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir*

<sup>4</sup> Sami Narter, *Uygulamada Manevi Tazminat* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 302-303.

<sup>5</sup> Erhan Günay, *Kişilik Haklarına Saldırdan Kaynaklanan Tazminat Davaları* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 194.

<sup>6</sup> Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Karaman, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Borç İlişkileri* (İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2013), 91.

<sup>7</sup> Narter, *Uygulamada Manevi Tazminat*, 303-304.

*ve bu kararın yayınlanmasına hükmedebilir.”* düzenleme gözetilerek hâkim tarafından mağduriyetin giderilmesi yöntemi belirlenecektir.

İftira faili hakkında mahkûmiyet hükmü kurulması ve bu mahkûmiyetin kesinleşmesi, iftira mağduru hakkında uygulanan disiplin yaptırımının üzerinde de tesiri olacaktır. Zira iftira fiili neticesinden hakkında idari ya da disiplin yaptırımı tesis edilen kişinin masum olduğu ispatlanmış olacaktır. Böylelikle masum bir kişi hakkında iftira sebebiyle uygulanan idari yaptırım ya da disiplin cezası mahkûmiyetin kesinleşmesi ile kaldırılacaktır. Danıştay’da iftiraya binaen uygulanan disiplin cezasının, kişiye yöneltilen isnadın iftira olduğunun ispatı ile iptali gerektiğini belirtmiştir.<sup>8</sup>

Masum bir kimse hakkında yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari yaptırım uygulanmasını sağlamak için hukuka aykırı fiil isnat ettiği ortaya konulması ile mahkûmiyet hükmü alan müfteri hakkında da birçok etkisi olacaktır. Bu sebeple mahkûmiyet ile karşılaşan müfterinin nasıl etkileneceğinin değerlendirilmesi gerekir.

## I. HÜKMÜN İLANI

5237 sayılı TCK’da suç karşılığı öngörülen yaptırımlar “ceza” ve “güvenlik tedbirleri” olarak kabul edilmiştir<sup>9</sup>. TCK’nın 45. maddesindeki; *“Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adlî para cezalarıdır.”* hükmü ve 2/1 maddesindeki; *“Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.”* düzenlemesi ile genel hükümler kısmında kural konulmuştur.<sup>10</sup> Ancak kanun koyucu özel hükümler kısmında yer alan TCK’nın 267/9. maddesindeki; *“Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı verilen*

---

<sup>8</sup> Dan. 2. D. E. 2021/6076 K. 2024/170 10/01/2024.(Yüksek mahkeme kararlarına Uyap veri tabanı üzerinden erişim sağlanmıştır)

<sup>9</sup> Erdal Yerdelen, *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 41.

<sup>10</sup> Mehmet Emin Artuk, *“Türk Ceza Hukukunda Yaptırımlar Sistemi,” Ceza Hukuku Dergisi* 2, no. 4 (2007): 61.

*mahkûmiyet kararı, aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilan olunur. İlan masrafı, hükümlüden tahsil edilir.*" düzenlemesi ile genel kuraldan ayrılmıştır.<sup>11</sup>

Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı fail hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi durumunda talep ile bağlı kalınmaksızın, mahkemece re'sen mahkûmiyet hükmünün ilanına karar verecektir.<sup>12</sup> Kanuni düzenlemede ilan masraflarının hükümlüden tahsil edilmesine dair ifadesi de dikkate alındığında söz konusu ilan müessesenin infaza yönelik bir düzenleme olduğunun kabulü gerekir. Zira kanun koyucu CMK'nın 325/1. maddesindeki; "*Cezaya veya güvenlik tedbirine mahkûm edilmesi hâlinde, bütün yargılama giderleri sanığa yüklenir.*" hükmü kapsamında yargılama giderlerinin sanıktan alınması olarak düzenlemiştir. Ancak kanun koyucu hükmün ilanı müessesesi kapsamında masrafın sanıktan değil "*ilan masrafının hükümlüden*" tahsil edileceğini belirtmiştir.<sup>13</sup> İnfaz masrafının muhakeme masrafı olmaması<sup>14</sup> ve iftira mahkûmiyetine dair hükmün ilanın infaza yönelik bir düzenleme olması sebebiyle ilan giderleri yargılama giderleri kısmında kabul edilmeyecektir. Bu sebeple derece mahkemesi tarafından hükmün ilanı konusunda karar kurulmakla yetinilip ilanın nerede ve nasıl yapılacağı konusu ile ilan masrafının tahsilini infaz aşamasına bırakması gerekir.<sup>15</sup> Zira iftira suçuna ilişkin mahkûmiyet kararı kesinleşmeden hükmün ilanı söz konusu olamayacaktır. Bu sebeple hüküm

<sup>11</sup> "Benzer düzenleme Alman Ceza Kanunu 165. Maddesinde, suçtan zarar görenin talebi üzerine, iftiradan dolayı verilen mahkûmiyet kararının ilan edileceği, suçtan zarar görenin ölmesi halinde kanundaki atıf hükümleriyle ilanı talep edebilecekler açıkça düzenlenmiştir." Yener Ünver, Tck'da Düzenlenen Adliyyeye Karşı Suçlar İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik, Suçu İhbar Etmemek Suçları (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 161.

<sup>12</sup> İstanbul BAM 17. CD. E. 2021/209 K. 2022/110 21/01/2022; "Müşteki A.Ö. hakkında FETÖ silahlı terör örgütü üyeliği gibi sonuçları ağır olan bir suçta ilişkin olarak sadece soyut bir beyanla ihbarda bulunan sanık hakkında TCK'nın 267/1. maddesi gereğince verilen hükmün aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilân olunmasına karar verilmeyerek TCK'nın 267/9. maddesindeki basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı verilen mahkûmiyet kararının, aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilân olunacağı hususundaki düzenlemeye muhalefet edilmesi."

<sup>13</sup> Karşı görüş; Ünver, Tck'da Düzenlenen Adliyyeye Karşı Suçlar, 160.

<sup>14</sup> Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 780.

<sup>15</sup> Karşı görüş; Gökhan Taneri, "İftira Suçu," *Terazi Hukuk Dergisi* 14, no. 156 (2019): 1604.

kesinleşmeden önce aynı ya da eşdeğer basın ve yayın organının tespiti isabetli olmayacaktır. İnfaz aşamasında aynı ya da eşdeğer basın ve yayın organının tespiti hususunda tereddüt hasıl olması durumunda Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 98/1-a maddesindeki; *"Mahkûmiyet hükmünün yorumunda duraksama olursa veya sonradan yürürlüğe giren kanun hükmünün Türk Ceza Kanunu'nun 7 nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekirse, hükmü veren mahkemeden (.....) duraksamanın giderilmesi veya yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için karar istenir."* hükmü uyarınca ve madde gerekçesinde de zikredildiği üzere dosyanın tamamı hakkında bilgi sahibi olan ve mahkumiyet hükmünün yorumu hususunda en yetkin mercii olan hükmün ilanına karar veren mahkemeden açıklama yargılaması da denilen bu kurum işletilecektir.<sup>16</sup>

Hükmün ilanı müessesinin mahiyeti hakkında farklı görüşleri bulunmaktadır. Bir görüşe göre, hükmün ilanını, mağdurun zararının telafisi ve saygınlığının yeniden tesisi için bir çeşit düzeltme ve cevap hakkı olarak değerlendirmektedir.<sup>17</sup> Tekzip hakkı olarak da bilinen düzeltme ve cevap hakkı, yasal dayanağını Anayasa'nın 32. maddesindeki *"Düzeltilme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir. Düzeltme ve cevap yayımlanmazsa, yayımlanmasının gerekip gerekmediğine hâkim tarafından ilgilinin müracaat tarihinden itibaren en geç yedi gün içerisinde karar verilir."* düzenlemesi ile ve bu hakkın nasıl kullanılacağına dair 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunu'nun 18. maddesinden ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 14. maddesinden almaktadır. Kural olarak basın özgürdür. Bu özgürlük, bilgi edinme, yayma, eleştirme, bilgileri yorumlama ve eser oluşturma haklarını da içermektedir. Ancak özgürlüğün kullanılmasının kanun ile sınırlanabilecek olması sebebiyle kanunlarda cevap ve düzeltme hakkı düzenlenmiştir.<sup>18</sup> Cevap ve düzeltme hakkının düzenleme sebebi ise kişilerin

<sup>16</sup> CGTİHK'nın 98. maddesi gerekçesi; Nimet Özkavalcı, *İnfaz Hâkimliği* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021), 622.

<sup>17</sup> Pınar Memiş Kartal, *Türk Ceza Hukuku'nda İftira Suçu* (İstanbul: Der Yayınları, 2021), 122.

<sup>18</sup> Erol Tatar, "Yasalarımızda Tekzip (Düzeltilme ve Cevap) Hakkı ve Uygulaması," *Ankara Barosu Dergisi* 4 (2008): 99.

şeref ve haysiyetine yönelik yayınların her zaman suç içermemesi ya da iftira gibi suç içermesine rağmen mahkûmiyet kararının ceza yargılamasının önlenemez yavaşlığı sebebi ile etkili olmamasından kaynaklanmaktadır.<sup>19</sup>

765 sayılı TCK'da iftira suçu açısından hükmün ilanına dair bir düzenleme bulunmamasına karşın 43. maddesindeki; "İdam ve müebbet ağır hapis cezalarını mutazammın olan hüküm ilamının hülasası hüküm sadır olduğu ve cürümün işlendiği mahkumunaleyhin en son ikamet ettiği mahalle veya kariyenin münasip mahallerine asılarak ilan olunur." hükmü ile mahkûmiyetin neticelerinden biri olarak düzenlemişti.<sup>20</sup> Benzer şekilde mülga TCK'nın 252. maddesindeki; "Her kim mülki ve askeri memuriyetlerden birini hilafı nizam ifa veya ifaya teşebbüs eylerse üç aydan iki seneye kadar hapis ile mücazat olunur. Aynı ceza memuriyetini terk ve tatil emri kendisine resmen bildirilmiş olduğu halde yine memuriyetinde devam eden memur hakkında üç aydan iki seneye kadar memuriyetten mahrumiyet cezasıyla birlikte hükmolunur. Mahkeme bu baptaki ilam hülasasının masarifi mahkûmdan alınmak şartıyla cürmün vuku bulduğu veya mahkûmun ikamet eylediği vilayet ceridelerinden biriyle neşir ve ilanını emredebilir." hükmü ile memuriyeti terk veya tatil emri kendisine bildirilerek görevi sonlandırılmış olan bir kimsenin kamu görevini usulsüz olarak devam ettirmesi durumunda hükmün ilan edilmesi hususunda hâkime bir takdir yetkisi verilmesi hususu düzenlenmişti.<sup>21</sup> Bu sebeple bir diğer görüşe göre, mülga TCK'nın 43. maddesinde düzenlenen hususun bir çeşit teşhir olduğu<sup>22</sup> ve hatta

<sup>19</sup> Feyyaz Gölcüklü, "Radyo-Televizyonda Düzeltme ve Cevap Hakkı," *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* 20, no. 4 (1965): 126.

<sup>20</sup> Ünver, Tck'da Düzenlenen Adliyeye Karşı Suçlar, 161; "Bu hükme benzer bir düzenleme mülga TCK madde 26 ve 27'de 'adli tevbih' olarak düzenlenmişti."

<sup>21</sup> Derya Hilal Kurt, "İftira Suçu" (İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2020), 128.

<sup>22</sup> Ahmet Kılınc, "Mukayeseli Hukuk ve Hukuk Tarihi Açısından Yaptırım Türü Olarak Teşhir," *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11, no. 1 (2007): 1022; Erdal Yerdelen, *Cezanın Belirlenmesi (Türk-Alman Uygulaması)* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2013), 18; "Şerefe yönelik cezaların bir türü mahkûmiyet hükmünün yayımlanmasıdır. 5237 sayılı TCK'nın genel hükümlerinde bu cezaya yer verilmemiş olmakla birlikte, TCK'nın 267/9. maddesine göre iftira suçunda mahkûmiyet hükmünün yayımlanması yer almıştır."

ülkemizde şuan sadece basın ve yayın yoluyla iftira suçunu işleyen kişinin etkin pişmanlıktan yaralanabilmesi için bu durumun aynı yolla yayınlanması şeklinde hükmün ilanı müessesinin de teşhir olduğunu ileri sürmüştür.<sup>23</sup>

Teşhirin bir taraftan ağır olan bir suçun işlendiğini bilen ve haber almış bulunan kimselere, failin cezalandırıldığını böylece adaletin tecelli ettiğini duyurmaya, diğer taraftan da ibret teşkil etmesi suretiyle cezanın genel önleme amacına hizmet ettiği, bu sayede toplum adalet duygusunun tatmin edildiği ve halkın devlete olan güveninin pekiştirildiği görüşü<sup>24</sup> ileri sürülmekte ise de bu görüşün TCK'nın benimsediği sisteme uygun olduğu söylenemez. Çünkü TCK'da cezalar ve güvenlik tedbirlerine ilişkin düzenlemeler arasında hükmün ilanı şeklinde bir yaptırıma yer verilmemiştir. Bu sebeple özel hükümler kısmında yer alan hükmün ilanı düzenlemesi genel hükümlerde benimsenen yaptırım biçimleriyle uyumlu değildir. Kaldı ki, ceza hukuku yaptırımlarının kişinin sosyalleştirilmesine hizmet etmesi gerekir. İnsan onurunu zedeleyen bir yaptırımın ceza hukuku sisteminde yeri olmaması gerekir. Ayrıca hükmün ilanı ile sadece suçu işleyen değil onun yakınları da lekelenmekte ve yaptırımın bireyselliğini etkilemektedir.<sup>25</sup> Bunun yanı sıra gerek Basın Kanunu'nda<sup>26</sup> gerekse

<sup>23</sup> Kılınç, "Mukayeseli Hukuk ve Hukuk Tarihi Açısından Yaptırım Türü Olarak Teşhir," 1027.

<sup>24</sup> M. Muhtar Çağlayan, *Türk Ceza Kanunu* (Ankara: Yetkin Yayınları, 1986), 3/369.

<sup>25</sup> Köksal Bayraktar vd., *Özel Ceza Hukuku (Adliye Karşı Suçlar)* (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021), 10/61.

<sup>26</sup> Basın Kanunu'nun 14. maddesi; "Sürelî yayınlarda kişilerin şeref ve haysiyetini ihlâl edici veya kişilerle ilgili gerçeğe aykırı yayım yapılması halinde, bundan zarar gören kişinin yayım tarihinden itibaren iki ay içinde göndereceği suç unsuru içermeyen, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmayan düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, günlük sürelî yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde, diğer sürelî yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren üç günden sonraki ilk nüshada, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır. (Ek cümleler:13/10/2022-7418/7 md.) İnternet haber sitelerinde ise zarar gören kişinin düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür, hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç bir gün içinde, ilgili yayının yer aldığı sayfa ve sütunlarda, URL bağlantısı sağlanmak suretiyle, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır. Yayın hakkında verilen erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararının uygulanması ya da internet haber sitesi tarafından içeriğin kendiliğinden çıkarılması durumunda, düzeltme ve



Radyo ve Televizyon Kanunu'nda,<sup>27</sup> kişinin talebi doğrultusunda şeref ve haysiyetine yönelik rencide edici ya da gerçeğe aykırı yayının düzeltilmesine

cevap metni ilgili yayının yapıldığı internet haber sitesinde ilk yirmi dört saati ana sayfada olmak üzere bir hafta süreyle yayımlanır.

Düzeltilme ve cevapta, buna neden olan eser belirtilir. Düzeltilme ve cevap, ilgili yazıdan uzun olamaz. Düzeltilme ve cevaba neden olan eserin yirmi satırdan az yazı veya resim veya karikatür olması hallerinde düzeltilme ve cevap otuz satırı geçemez.

Sürelili yayının birden fazla yerde basılması halinde, düzeltilme ve cevap yazısı, düzeltilme ve cevap hakkının kullanılmasına sebebiyet veren eserin yayımlandığı bütün baskılarda yayımlanır.

Düzeltilme ve cevabın birinci fıkrada belirlenen süreler içinde yayımlanmaması halinde yayım için tanınan sürenin bitiminden itibaren, birinci fıkra hükümlerine aykırı şekilde yayımlanması halinde ise yayım tarihinden itibaren onbeş gün içinde cevap ve düzeltilme talep eden kişi, bulunduğu yer sulh ceza hâkiminden yayımın yapılmasına veya bu Kanun hükümlerine uygun olarak yapılmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hâkimi bu istemi üç gün içerisinde, duruşma yapmaksızın, karara bağlar.

Sulh ceza hâkiminin kararına karşı acele itiraz yoluna gidilebilir. Yetkili makam üç gün içinde itirazı inceleyerek karar verir. Yetkili makamın kararı kesindir.

Düzeltilme ve cevabın yayımlanmasına hâkim tarafından karar verilmesi halinde, birinci fıkradaki süreler, sulh ceza hâkiminin kararına itiraz edilmemişse kararın kesinleştiği tarihten, itiraz edilmişse yetkili makamın kararının tebliği tarihinden itibaren başlar.

Düzeltilme ve cevap hakkına sahip olan kişinin ölmesi halinde bu hak, mirasçılardan biri tarafından kullanılabilir. Bu durumda, birinci fıkradaki iki aylık düzeltilme ve cevap hakkı süresine bir ay ilave edilir."

<sup>27</sup> Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunu'nun 18. maddesinde; "(1) Gerçek ve tüzel kişiler, kendileri hakkında şeref ve haysiyetlerini ihlâl edici veya gerçeğe aykırı yayın yapılması hâlinde, yayın tarihinden itibaren altmış gün içinde, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmamak ve suç unsuru içermemek kaydıyla, düzeltilme ve cevap yazısını ilgili medya hizmet sağlayıcıya gönderir. Medya hizmet sağlayıcılar, hiçbir düzeltilme ve ekleme yapmaksızın, yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde, cevap ve düzeltilmeye konu yayının yapıldığı saatte ve programda, izleyiciler tarafından kolaylıkla takip edilebilecek ve açıkça anlaşılabilir biçimde düzeltilme ve cevabı yayımlar. Düzeltilme ve cevap hakkı doğuran programın yayından kaldırıldığı veya yayımına ara verildiği durumlarda, düzeltilme ve cevap hakkı, yedi günlük süre içinde anılan programın yayın saatinde kullanılır. Düzeltilme ve cevapta, buna neden olan yayın belirtilir. (2) Düzeltilme ve cevabın birinci fıkrada belirtilen süre içinde yayımlanmaması hâlinde bu sürenin bitiminden; birinci fıkra hükümlerine aykırı şekilde yayımlanması hâlinde düzeltilme ve cevabın yayımlandığı tarihten itibaren on gün içinde ilgili kişi, mahkemeden cevap ve düzeltilmenin birinci fıkra hükümlerine uygun olarak yayımlanmasına karar verilmesini isteyebilir. Yetkili ve görevli mahkeme; başvuru sahibinin

yönelik hakkını kullanabilmektedir. Kanun koyucu tarafından gerekçesi tam olarak ortaya konulmadan sadece bir suç ile ilgili hükmün ilanı müessesini kabul edilmesi, insan onuruna aykırı uygulamanın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla ceza hukukunun genel ilkelerine uyumlu olmayan ilan müessesinin kanun metninden çıkarılması yerinde olacaktır.

## II. RÜCU

Geri dönme<sup>28</sup> anlamına gelen rücu kavramı, esas kaynağını Anayasa'nın 40'ıncı maddesindeki; "Kişinin, resmi görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, Kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır." düzenlemesinden almaktadır. Aynı şekilde iftira suçunun hukuki sonuçlarıyla ilgili Ceza Muhakeme Kanunu'nun 143/3. fıkrasında; "İftira konusunu oluşturan suç veya yalan tanıklık nedeniyle gözaltına alınma ve tutuklama halinde; Devlet, iftira eden veya yalan tanıklıkta bulunan kişiye de rücu eder." düzenlemesi bulunmaktadır. Bu düzenleme ile iftira

---

ikamet ettiği yerdeki sulh ceza mahkemesi, başvuru sahibinin yurt dışında ikamet etmesi hâlinde Ankara Sulh Ceza Mahkemesidir.

(3) Sulh ceza hâkimi, istemi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı tebliğden itibaren yedi gün içinde yetkili asliye ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye ceza mahkemesi itirazı üç iş günü içinde inceleyerek kesin karara bağlar.

(4) Hâkim tarafından düzeltme ve cevabın yayınlanmasına karar verilmesi hâlinde, birinci fıkradaki yedi günlük süre, sulh ceza hâkiminin kararına itiraz edilmemişse kararın kesinleştiği tarihten; itiraz edilmişse asliye ceza mahkemesi kararının tebliği tarihinden itibaren başlar.

(5) Düzeltme ve cevap hakkına sahip olan kişinin bu hakkı kullanmadan ölmesi hâlinde, bu hak mirasçılardan biri tarafından kullanılabilir. Bu durumda, ölümün altmış günlük düzeltme ve cevap hakkı süresi içinde gerçekleşmiş olması kaydıyla, kalan düzeltme ve cevap hakkı süresine otuz gün ilâve edilir.

(6) Gerçek ve tüzel kişilerin kişilik haklarını ihlâl eden yayın hizmetlerinden doğan maddi ve manevi zarardan dolayı, medya hizmet sağlayıcı kuruluş ile birlikte programın yapımcısı müştereken ve müteselsilen sorumludur.

(7) İlgili kişi birinci fıkrada belirtilen cevap ve düzeltme hakkını, aynı süreler içinde doğrudan sulh ceza mahkemesinden isteyebilir."

<sup>28</sup> "Geri Dönme." Sözlük, Aralık 22, 2023, <https://sozluk.gov.tr/>.

neticesinde mağdur, gözaltına alınma veya tutuklama koruma tedbirine maruz kalırsa ortaya çıkan zararın tazmini halinde bu müfteriye rücu edilecektir.

İftira mağdurunun uğradığı zararların tazmini için devlete karşı dava açması zorunlu değildir. Mağdur, haksız isnatta bulunan kişiye Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde hakkında uygulanan koruma tedbirlerinden kaynaklı zararlarının tazmini için görevi ve yetkili hukuk mahkemelerinde de dava açabilir.<sup>29</sup> Ancak mağdur zararın tazmini konusunda devlete karşı adli yargıda dava açmayı tercih ettiğinde kanun koyucu koruma tedbirlerinden sadece gözaltına alınma ve tutuklamayı düzenlediği için buna ilişkin zararların tazmini rücu edilecektir. Bunun dışındaki arama, elkoyma vb. gibi koruma tedbirlerinin mağdur hakkında uygulanması ve bu tedbirlerin uygulanmasından sebep devletin tazminat ödenmesi halinde müfteriye bunlar rücu edilemeyecektir.<sup>30</sup> Doktrinde sadece gözaltına alınma ve tutuklanma koruma tedbirlerinin uygulanması halinde rücu edilmesinin öngörülmüş olması eleştirilmektedir.<sup>31</sup> Zira kanun koyucu tarafından madde gerekçesinde tutuklanan veya gözaltına alınan mağdura ödenen tazminatın dayanağı hususunda bir açıklamada bulunmamıştır. Kanun lafzına göre rücunun nedeni, iftira atılmasaydı mağdur gözaltına alınmaz ya da tutuklanmaz düşüncesi ise iftira atılmasaydı kişinin malvarlığına elkonulmaz, ölçüsüz bir aramaya tabi tutulmaz ya da yakalanmazdı. Kanun koyucunun koruma tedbirlerinden gözaltına alınma ve tutuklamayı ele alıp diğer tedbirler açısından bir düzenleme yapmaması bu anlamda bir eksikliktir.<sup>32</sup>

Koruma tedbirleri sebebiyle tazminatta, mağdurlar maddi ve manevi zararı isteyebilmeleri<sup>33</sup> mümkün ise de mağdur hakkında uygulanan gözaltına alınma

---

<sup>29</sup> Uğur Aşkın, "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminatta Rücu Sorunu," *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, no. 2 (2018): 36; Nabi Özalp, "Uygulamada Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat," *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 145 (2019): 91.

<sup>30</sup> Erdal Yerdelen, *Soruşturma ve Koruma Tedbirleri* (Ankara: Adil Yayınevi, 2006), 129.

<sup>31</sup> Ünver, *Tck'da Düzenlenen Adliye Karşı Suçlar*, 163; Hakan Hakeri, *Genel Hükümler ve Ceza Muhakemesi Kanunu Hükümlerine Göre Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 527.

<sup>32</sup> Ragıp Şahin, *Teori ve Uygulamalı Koruma Nedeniyle Tazminat Davaları* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020), 586.

<sup>33</sup> Aşkın, "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminatta Rücu Sorunu," 29.

veya tutuklama tedbirinin uygulanması ile iftira fiili arasında illiyet bağının bulunması gerekir.<sup>34</sup> Ayrıca söz konusu tazminatın rücu edilebilmesi için failin iftiradan dolayı mahkûm olması ve mahkûmiyet hükümünün kesinleşmesi gerekir.<sup>35</sup> CMK'nın 141/1. maddesinde düzenlenen bir yıllık hak düşürücü sürede mahkûmiyet kararının kesinleşmesi ile başlayacaktır.<sup>36</sup> Tazminat, devlet hazinesinden verildiği için hazine temsilcisi, tazminat hakkında karar veren mahkemeye, müfteriyi davalı olarak gösterecek şekilde başvuracaktır.<sup>37</sup>

### III. YARGILAMA GİDERLERİ

Her ceza muhakemesi işlemi birtakım masraflarında yapılmasına yol açmaktadır. Tanıklara, bilirkişilere, posta giderleri için ödenen paralar, yol giderleri, zorunlu ya da vekili yapılan ödemeler gibi giderler muhakeme giderleri olarak kabul edilmektedir.<sup>38</sup> Bu muhakeme masraflarının haksız olan tarafa yüklenilmesi gerekir.<sup>39</sup> Buna göre iftira faili yargılandığı iftira suçu

---

<sup>34</sup> Veysel Candan Canoğlu, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat Davaları (Haksız Yakalama, Gözaltı, Tutuklama, Arama ve El Koyma) (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 195; Uğur Yargun, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 127.

<sup>35</sup> Rezan Epözdemir, "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat," *Terazi Hukuk Dergisi* 12, no. 135 (2017): 24; Hamide Zafer, "Muhakemesinde Koruma Tedbiri Mağdurlarının Tazminat Hakkı," *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, no. 2 (2010): 99.

<sup>36</sup> Özgün Özyüksel, "Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 'Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat' Kurumunu Düzenleyen Hükümlerine İlişkin Bazı Tartışmalı Noktalar," *Başkent Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, no. 2 (2020): 324.

<sup>37</sup> Öztürk vd., Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı), 600.

<sup>38</sup> Öztürk vd., Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı), 779.

<sup>39</sup> Feridun Yenisey ve Ayşe Nuhoğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 838, Yar. 8. CD. E. 2020/7308 K. 2021/4296 22.03.2021; "Sanık B. D.'nin suç tarihinde Cumhuriyet Savcısı olarak görev yapan katılan E. hakkında yaptığı katılanın kendisine sinkaflı küfredip tokat atıp kovduğu şeklindeki şikayeti ile ilgili Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun 27.12.2011 tarihli 2011/8570 sayılı yazısına göre soruşturma izni verilmesine yer olmadığına karar verildiği; ancak 2802 sayılı Kanun'un 76/3. maddesine göre, sadece disiplin cezasını gerektirecek mahiyette olan ihbar ve şikayetin kötü niyetle yapıldığı veya delillerin uydurulduğu anlaşılan hallerde, ilgililerin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 267. maddesi uyarınca yargılanabilmelerinin Bakanlığın iznine tabi tutulduğu, katılan hakkında öne sürülen hususların sübut bulması halinde ise ceza

muhakemesinde yapılan masraflardan CMK'nın 325. maddesi gereğince sorumlu tutulacaktır.

İftiraya maruz kalan kişinin kovuşturulması veya hakkında hüküm kurulması veya bu kararın kesinleşmesi durumunda aynı yargılama ya da yargılamanın yenilenmesi ile beraat kararı verilebilir. Yargılama sürecinde yapılan yargılama giderlerin iftirada bulunduğu ispat edilene yüklenmesi gerekecektir.<sup>40</sup> Bu hususta kanun koyucu iftira suçuna yönelik CMK'nın 329. maddesinde; *"Suç uydurup iftirada bulunduğu sabit olan kimse, bu nedenle yapılmış giderleri ödemeye mahkûm edilir."* düzenlemesi ile yargılama giderlerinden iftira failin sorumlu tutulacağına dair özel bir düzenleme yapmıştır. Madde gerekçesinde; *"Suç uydurma veya iftira suretiyle veya iyice araştırmadan, ağır bir savsama ve kusurla gerçeğe aykırı ihbarda bulunan kimse, adliye dışında olsa bile, soruşturmanın yapılmasına neden olmuşsa, bu soruşturmadan dolayı Devlet Hazinesi ile sanık tarafından yapılan zorunlu giderleri ödemeye mahkûm edilebilir. Bu karar, soruşturma evresi sonunda kamu davasının açılmasına gerek görülmediğinde Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kamu davası açılmış ve durum kovuşturma evresinde anlaşılmış ise davaya bakan mahkemece verilir. İhbarda bulunan kimsenin her iki hâlde de dinlenilmesi zorunludur. Karara karşı şüpheli veya sanık, ihbar eden kimse, Cumhuriyet savcısı acele itiraz yoluna başvurabilirler."* ifadeleri ile düzenlemenin getiriliş amacı izah edilmiştir. Madde gerekçesinde her ne kadar Cumhuriyet savcısının acele itiraz başvurusunda bulunabileceği belirtilmişse de söz konusu ifade sehven kalmıştır.<sup>41</sup> Zira mülga CMUK'da var olan Cumhuriyet savcısının acele itiraz usulü CMK kapsamına alınmamıştır.<sup>42</sup> Kanun koyucu bu düzenleme ile bir kimse hakkında

---

kovuşturmasını gerektirecek mahiyette bulunduğundan izne tabi isnatlardan olmadığı, bu hususta genel hükümler uyarınca yapılan yargılamanın Yasaya uygun olduğu anlaşılacakla, tebliğnamedeki 1 nolu bozma düşüncesine iştirak edilmemiştir."

<sup>40</sup> Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Cilt: 3 (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 2576-2577.

<sup>41</sup> Saim Köroğlu, *Ceza Muhakemesinde Yargılama Giderleri (Vekâlet-Muhakeme Masrafları-Harçlar)* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 62.

<sup>42</sup> Gülsün Ayhan ve Aygörmez Uğurlubay, "Güncel Tartışmalar ve Gelişmeler Işığında Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16, no. özel sayı (2014): 4002.

iftirada bulunarak yargılama giderlerine sebebiyet veren müfteriye yargılama giderlerinin yükleneceğini belirtmiştir. Yargılama giderlerinden sorumlu tutulması için kanun koyucu iftira olunan davada yargılanan sanık hakkında mahkûmiyet kararı ya da mahkûmiyet dışında bir karar verilmesinden bağımsız olarak özel bir düzenleme yapmıştır.<sup>43</sup> CMK'nın 329. maddesinin uygulanabilmesi için iftira fiilinin hükümlerle sabit olması gerekir.<sup>44</sup> Yargıtay'da iftiraya konu davada yapılan yargılama giderlerinin iftira failinden tahsil edileceğine dair görüşünü ortaya koymuştur.<sup>45</sup>

Soruşturma aşamasında yapılan giderleri de muhakeme masrafları içerisindedir.<sup>46</sup> Bu hususta 2802 sayılı HSK'nın 76/2. maddesinde; "*Soruşturma için özel olarak müfettiş veya yetkili gönderilmesini gerektirmiş olan bir şikâyetin haksız olduğunun anlaşılması halinde soruşturma için Devletçe yapılan masraflar hakkında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 329 uncu maddesi uygulanır.*" hükmü düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile hâkim ve savcılara yönelik isnatlar sebebiyle soruşturma için görevlendirilen özel müfettiş ve yetkilinin masrafları da yargılama gideri olarak iftira failine yüklenecektir.

#### IV. BELİRLİ HAKLARI KULLANMAKTAN YOKSUN KALMA

Güvenlik tedbiri, işlenen bir suç ile ilişkili olarak, bu suçu işleyen kişi hakkında gösterdiği tehlikelilik durumu ya da etkisi altında kaldığı tehlike hali göz önünde bulundurularak ya da suçun konusu ile ilgili veya suçun işlenişinde

<sup>43</sup> Saim Köroğlu, *Ceza Muhakemesinde Yargılama Giderleri*, 62.

<sup>44</sup> Veli Özer Özbek vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 889.

<sup>45</sup> Yar. 6. CD. E. 2021/16997 K. 2022/11508 15.09.2022; "329. maddesi uyarınca, suç uydurma ve iftira gibi hallerde iftirada bulunduğu sabit olan sanık bu nedenle yapılmış olan giderleri ödemeye mahkûm edilir. Diğer bir anlatımla yargılanmasına neden olduğu kişinin davasındaki yargılama giderlerini de ödemeye mahkûm edilir." Yar. 11. CD. E. 2010/7273 K. 2010/14724 21.12.2010; "5271 sayılı CMK'nın 329.maddesi uyarınca sadece suç uydurup iftirada bulunduğu sabit olan kimsenin yargılama giderlerinden sorumlu tutulabileceği gözetilmeden beraat eden sanığın yargılanması nedeniyle yapılan giderlerin hazine üzerinde bırakılması yerine yazılı şekilde şikâyetçi m.den alınmasına karar verilmesi,"

<sup>46</sup> Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)*, 779; Faruk Turhan, *Ceza Muhakemesi Hukuku* (Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2006), 396.

kullanılan araçlarla bağlantılı olarak uygulanan, koruma veya iyileştirme amacına yönelik ceza hukuku yaptırımıdır.<sup>47</sup> Bu bağlamda suç oluşturan fiili işleyen kişiden toplumun korunması amacıyla TCK'nın 53. maddesinde<sup>48</sup> belirli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmasına yönelik güvenlik tedbirleri düzenlenmiştir.<sup>49</sup> Esasen TCK'nın 53. maddesinin 1. fıkrasındaki hak yoksunlukları kasten işlenmiş bir suçtan dolayı hapis cezası mahkûmiyetin sonucu olarak uygulanacaktır.<sup>50</sup> Kanuni düzenlemenin 53. maddesinin 1. ila 4. fıkraları arasında düzenlenmiş olan hak yoksunlukları hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak kendiliğinden sonuç doğuracaktır. Zira bu hak yoksunlukları kişinin kasten

<sup>47</sup> İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 960; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 651-652.

<sup>48</sup> TCK'nın 53. maddesine göre; "Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden (...),

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan, e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır.

Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanuncaya kadar bu hakları kullanamaz.

Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir.

Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz."

<sup>49</sup> Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 951.

<sup>50</sup> Koca - Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 655.

işlediği bir suç ile hapis cezasına mahkûm olmasının otomatik neticesidir.<sup>51</sup> Bu sebeple söz konusu edilen hak yoksunlukları için mahkemenin ayrıca bir karar vermesi gerekli değildir.<sup>52</sup> Kanuni netice olarak uygulanan hak yoksunlukları bakımından kanun koyucu, hapis cezasının infaz süresini aşan bir hak yoksunluğu usulünü kabul etmemiştir.<sup>53</sup> Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerini İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 47. maddesinin 2/a bendi uyarınca TCK'nın 53. maddesinin 1. fıkrasının a ile e bendinde sayılan hak yoksunlukları güvenlik tedbirleri, mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak hapis cezasının infazına başlama tarihi ile birlikte başlayacaktır. TCK'nın 53. maddesinin 2. fıkrası gereği hak yoksunluğu mahkûm olunan hapis cezasının infazı tamamlanuncaya kadar devam edecek olup infazın tamamlanması ile birlikte yoksun kalınan hak ilgili kişi tarafından tekrar kullanılmaya başlayacaktır. TCK'nın 53. maddesi uyarınca hapis cezası mahkûmiyeti ile karşılaşan müfteride bu kapsamda belirli hakları kullanmaktan yoksun kalacaktır.

İftira suçundan kaynaklı mahkûmiyetin bir diğer etkisi ise özel kanun hükümlerinde yüz kızartıcı suç olarak kabul edilmesi noktasındadır. Yüz kızartıcı suçlar kişiyi toplum önünde küçük düşüren, onun utanma duygusunu inciten suç olarak tanımlanır.<sup>54</sup> Yüz kızartıcı suçlar kanunlar tarafından tanımlanmadığı gibi TCK kapsamında da "yüz kızartıcı suçlar" şeklinde bir sınıflandırma bulunmamaktadır.<sup>55</sup> Kişiden kişiye, toplumdan topluma değişen, göreceli bir

---

<sup>51</sup> Faruk Turhan, "Türk Ceza Kanununda Güvenlik Tedbiri Olarak Hak Yoksunluğu ve Yasaklılığının Hukuki Niteliği, Kapsam ve Koşulları Üzerine Bir Değerlendirme," *Ceza Hukuku Dergisi* 2, no. 4 (2007): 174.

<sup>52</sup> Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 976; Veli Özer Özbek, *İnfaz Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024), 460.

<sup>53</sup> Koca - Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 662.

<sup>54</sup> İsmail Malkoç, "Kanunlarımızda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı," *Türkiye Barolar Birliği Yayınları* 4 (1989): 588-599.

<sup>55</sup> Selami Turabi, "Hukukumuzda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı," *Ceza Hukuku Dergisi* 7, no. 19 (2012): 154.



değerlendirmeye<sup>56</sup> matuf yüz kızartıcı suçlar kavramı gerek Anayasa'da<sup>57</sup> gerekse bir kısım özel kanun hükümlerinde yer alır.<sup>58</sup> Bu husus özellikle mesleğe giriş, meslekte devam, bir kısım kamu imkânlarından faydalanılması gibi durumlarda ölçüt olarak kullanılmaktadır. İftira suçu bağlamında ise 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu'na göre kademe ve terfi alınması; 7179 sayılı Asker Alma Kanunu'nun 5/5-b-1 maddesine göre erbaş ve erlerin görev süresinin uzatılması; 4678 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanunu'nun 4. ve 8. maddesi gereği sözleşmeli subay ve sözleşmeli astsubay olabilmeleri ve sözleşme sürelerinin bitiminden önce sözleşmelerinin feshedilmemesi; 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 227. maddesine göre gümrük müşavir yardımcısı olunabilmesi; 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu'nun 16. maddesi gereği uzman jandarma görevinden ilişiğin kesilmemesi; 5187 sayılı Basın Kanunu'nun ek-3 maddesine göre, basın kartı alınabilmesi için ilgili kişilerin iftira suçundan dolayı mahkûm olmamaları gerekmektedir. 5272 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun 48/7. maddesine göre de, kişinin iftira eyleminin olması halinde izninin ertelenmesi veya ziyaretlerinin kapalı şekilde yaptırılmasına karar verilmesi durumu düzenlenmiştir. Aynı şekilde 5276 sayılı Tanık Koruma Kanunu'nun 8. maddesinde de tanık koruma kapsamında koruma altında olan tanığın, koruma

---

<sup>56</sup> Malkoç, "Kanunlarımızda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı," 588.

<sup>57</sup> Anayasa 76/1. maddesi; "Onsekiz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir. En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, askerlikle ilişiği olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüyü kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla... milletvekili seçilemezler."

<sup>58</sup> Yüz kızartıcı suçların tespitinin uygulamaya bırakıldığı hakkında; Yar. CGK. E. 1996/3-144 K. 1996/171 02.07.1996; "toplumun yapısına göre zamanla değişen bu suçların kanunlarda tek tek sayılmasının mümkün değildir. Kanunlarda bir kısım suçlar sayıldıktan sonra "gibi" denilmek suretiyle yüz kızartıcı suçların neler olduğunun uygulamaya bırakıldığını, yüz kızartıcı suçun kişiyi toplum önünde küçük düşüren suçlar olduğunu; küçük düşmenin, utanmanın, kişiden kişiye değiştiği ve toplumun değer yargısının farklı olduğu bu sebeple bu özelliğin belirlenirken subjektif değil objektif ölçülerin dikkate alınarak suçun niteliğinin, saikinin, sonucunun, suçun işlenme koşullarının ve zamanın değerlendirilmesi gerektiği," tartışmalar için bakınız; Bilginur Maraş Çankaya ve Zehra Durkun, "Disiplin Hukuku Açısından Yüz Kızartıcı ve Utanç Verici Hareketler," Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 9, no. 2 (2023): 591.

kararı verilmesine neden olan olay hakkında yalan tanıklık veya iftiradan mahkûm olması halinde kendisine uygulanan tanık koruma tedbiri kaldırılabilir. düzenlenmiştir.

Kimi özel kanunlarda yer alan düzenlemelerde yüz kızartıcı suçlar arasında sayılan iftira suçu mahkûmiyetinin ne kadar süre etkili olacağına da değerlendirilmesi gerekir. Kural olarak TCK'nın 53. maddesinin 2. fıkrası uyarınca belirli haklardan yoksun kalma güvenlik tedbiri, infazın tamamlanmasına kadar sürmesi kabul edilmiştir. Bu sebeple başlangıçta TCK kapsamında "yasaklanmış hakların geri verilmesi" kurumuna yer verilmemişti.<sup>59</sup> Mülga TCK ve CMUK'da yer alan "yasaklanmış hakların (memnu haklar) geri verilmesi," ceza mahkûmiyetinden doğan müebbet yasaklılık ve ehliyetsizlikleri kaldıran yargısal bir kurumdu.<sup>60</sup> Mahkûm olan kişinin toplum içerisinde gösterdiği tehlike halinin sona ermesi ve iyi halli yaşam tarzı sergilemiş olması pekâlâ mümkün olabilmektedir.<sup>61</sup> Süresiz olan bu hak yoksunluğunun ortadan kaldırılması amacıyla<sup>62</sup> kanun koyucu 06.12.2006 tarihli ve 5560 sayılı Kanun ile Adli Sicil Kanunu'na "Yasaklanmış Hakların geri verilmesi" başlığıyla 13/A maddesini eklemiştir.<sup>63</sup> Kanuni

<sup>59</sup> Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 983.

<sup>60</sup> Faruk Erem, "Memnu Hakların İadesi," *Adalet Dergisi* 6 (1948): 621; Mehmet Karahasan, "Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi," *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 58, no. 1 (2009): 129.

<sup>61</sup> Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 812.

<sup>62</sup> Mustafa Ruhan Erdem ve Bahri Öztürk, *İnfaz Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 588.

<sup>63</sup> Madde 13/A:

"1-5237 sayılı Türk Ceza Kanunu dışındaki kanunların belli bir suçtan dolayı veya belli bir cezaya mahkûmiyete bağladığı hak yoksunluklarının giderilmesi için, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilebilir. Bunun için; Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları saklı kalmak kaydıyla,

Mahkûm olunan cezanın infazının tamamlandığı tarihten itibaren üç yıllık bir sürenin geçmiş olması,

Kişinin bu süre zarfında yeni bir suç işlememiş olması ve hayatını iyi halli olarak sürdürdüğü hususunda mahkemede bir kanaat oluşması,

Gerekir.

2-Mahkûm olunan cezanın infazına gene af veya etkin pişmanlık dışında başka bir hukuki nedenle son verilmiş olması halinde, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilebilmesi

düzenlemedeki şartların sağlanması halinde mahkûm olan kişi hangi haklardan yoksun kalmış ise o hakları kullanma hakkına tekrar kavuşmuş olacaktır. Fakat kaybedilen hakların geri verilmesi geleceğe yönelik bir işlem olup geçmişte kaybedilen hak üzerine etkisi olmayacaktır.<sup>64</sup>

Hapis cezasına mahkûmiyet halinde TCK'nın 53. maddesinin 1/c. bendinde düzenlenen velayet hakkı ile vesayet veya kayımlığa ait bir hizmette bulunma yetkisinin kaybedilmesinin de ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Kanuni temsilcilik olarak isimlendirilen velayet, vesayet ve kayımlık halleri medeni hukuk kurumlarıdır.<sup>65</sup> Hapis cezasına mahkûm olan kişi kural olarak cezanın infazı süresince kanuni temsilcilik hakkından mahrum kalacaktır. Kanun koyucu kanuni temsilcilik hakkından yoksun bırakılması hususunda hâkime takdir hakkı tanımamıştır.<sup>66</sup> TCK'nın 53. maddesinin 3. fıkrası uyarınca mahkûm olunan hapis cezası ertelen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlü açısından kendi altsoyu üzerindeki kanuni temsilcilik hakkından yoksunluk tedbiri uygulanmayacaktır. Altsoyu dışındaki kişiler bakımından söz konusu olan vesayet ve kayımlık yetkilerini kullanılmasına ilişkin hak yoksunluğu ise mahkûm olduğu hapis cezasının

---

için, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren beş yıl geçmesi gerekir. Ancak, bu süre kişinin mahkûm olduğu hapis cezasına üç yıl eklenmek suretiyle bulunacak süreden az olamaz.

3-Yasaklanmış hakların geri verilmesi için, hükümlünün veya vekilin talebi üzerine, hükmü veren mahkemenin veya hükümlünün ikametgâhının bulunduğu yerdeki aynı derecedeki mahkemenin karar vermesi gerekir.

4-Mahkeme bu husustaki kararını, dosya üzerinde inceleme yaparak ya da Cumhuriyet savcısını ve hükümlüyü dinlemek suretiyle verebilir.

5-Yasaklanmış hakların geri verilmesi talebi üzerine mahkemenin verdiği karar karşı, hükümle ilgili olarak Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen kanun yoluna başvurulabilir.

6-Yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna başvurulması nedeniyle oluşan bütün masraflar hükümlü tarafından karşılanır.”

<sup>64</sup> Mehmet Özefe, Memnu Hakların İadesi Adli Sicilden Silinme ve Memur Olmaya Etkileri (Bursa: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1996), 12.

<sup>65</sup> Koca - Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 658.

<sup>66</sup> Koca - Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 658; Turhan, “Türk Ceza Kanununda Güvenlik Tedbiri Olarak Hak Yoksunluğu ve Yasaklılığının Hukuki Niteliği, Kapsam ve Koşulları Üzerine Bir Değerlendirme,” 178.

infazının tamamlanmasına kadar devam edecektir.<sup>67</sup> TCK 53. maddesi uyarınca hapis cezasına mahkûm olunması ile birlikte kanuni temsilcilik hakkının kullanılmasından yoksun kalındığı gibi Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca da hapis cezasına mahkûm olan kişinin kısıtlanması durumu da ortaya çıkabilecektir. Kısıtlanma, ergin olan ve velayet altında bulunmayan tam ehliyetli bir kişinin ehliyetinin mahkeme kararı ile sınırlandırılması ve kendisinin veya başkalarının hukuki anlamda korunması olarak tanımlanmaktadır.<sup>68</sup> Buna göre TMK'nın 407. maddesinin 1. fıkrasındaki; "*Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.*" hükmü ile vesayet makamının takdiri olmaksızın kısıtlama kararı veriliyordu. Ancak 02.03.2024 tarih 7499 sayılı Kanun ile TMK'nın 407. maddesinde yapılan değişiklikle birlikte cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin<sup>69</sup> kişinin kendi isteği üzerine kısıtlanacağı ya da kayyım atanacağı düzenlenmiştir. Buna karşın toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla infaz kurumunda bulunan ergin kişinin isteği olmasa bile kişinin veya malvarlığını korunması bakımından gerekli görülmesi halinde kısıtlanabilecektir. Kişinin kısıtlanabilmesi için mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesi ve infazına başlanılmış olması gerekir.<sup>70</sup> Hükümlünün kısıtlanması kararının sona ermesi ise TMK'nın 471. maddesine göre olacaktır. Buna göre, hapis hali hukuka uygun bir şekilde sona erer ise vesayet hali kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Ayrıca hapis cezası toplam beş yıldan az ise kişinin istemi ile ya da toplam beş ve daha fazla yıldan hapis cezasına bağlı kısıtlama kararı var ise kişinin talebi üzerine kişiliğinin veya malvarlığının korunma sebebin ortadan kalkması ile sona erecektir.

## V. TANIKLIĞA ETKİSİ

İftira mahkûmiyetinin meri hukukta tanıklığa olan etkisinin incelenmeden önce mukayeseli hukuk babında İslam hukukunda ele alınışın değerlendirilmesi

<sup>67</sup> Koca - Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 659.

<sup>68</sup> Mustafa Dural vd., *Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku*, Cilt: 3 (İstanbul: Filiz Kitapevi, 2023), 431.

<sup>69</sup> "Ergin olmayan hükümlüler velayet ya da vesayet altında olmaya devam ederler, ayrıca vasi atanmaları gerekli değildir." Oktay Erdoğan, *İnfaz Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 965.

<sup>70</sup> Ayşe Acar Umut, *Vesayet Kurumu ve Vasinin Sorumluluğu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 81.

yerinde bir yöntem olacaktır. İslam muhakeme hukukunda ilk dönemlerden bu yana en yaygın kullanılan ispat vasıtası tanıklık olmuştur.<sup>71</sup> Bir kişinin hakkın ispatı amacıyla görerek bildiği, müşahede ettiği şeyi hâkim ve tarafların huzurunda şehadet lafzıyla ifade etmesi olarak tanımlanan tanıklık<sup>72</sup> müessesine İslam hukukunda hassasiyetle yaklaşmıştır. Özellikle tanıklıkla ilgili aranan şartların sayısı ve içeriği, bunların belirlenmesine ilişkin izlenmesi gereken süreç bu durumu ortaya koymaktadır.<sup>73</sup> Kişinin tanık olabilmesi için akıl-temyiz gücüne sahip olma, görme ve doğrudan müşahade etme gibi tahammül şartları olması gerekir.<sup>74</sup> Ayrıca tanıklık görevini yerine getirebilmesi için akıl-temyiz gücü olması, buluğa ermesi, adaletli olması, dava konusu hadiseyi eda vaktinde biliyor olması, konuşabilme ve görme kabiliyetinin olması, davada menfaati bulunmaması ve kazif<sup>75</sup> suçundan hüküm giymemiş olması gibi eda şartlarına da sahip olması gerekir.<sup>76</sup> Buna göre kişinin kazif suçundan mahkûm olması tanık olabilmesi hakkını ortadan kaldırmaktadır.<sup>77</sup> Güvenlik tedbiri niteliğindeki bu

---

<sup>71</sup> H. Yunus Apaydın, "Şahit," Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt: 38 (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010), 279.

<sup>72</sup> İbrahim Halebi, *İzahlı Mültekâ El Ebhur Tercümesi*, çeviren: Mustafa Uysal (Konya: Kanaat Matbaası, 1970), 3/235.

<sup>73</sup> Hasan Doğan, "İslam Muhakeme Hukukunda Ta'dil ve Tezkiye," *İslam Araştırmaları Dergisi* 29 (2017): 19.

<sup>74</sup> Sahip Beroje, *Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından İslâm İspat Hukuku* (Ankara: Fecr Yayınları, 2007), 199-200.

<sup>75</sup> Yaşar Yiğit, "İnsanlık Onur ve Şerefine Korunması Açısından Kazf Suçu ve Cezasının Değerlendirilmesi," *Marife Dini Araştırmalar Dergisi* 1 (2003): 109; "Had suçların arasında sayılan kazif suçu; "Ceza ehliyeti olan bir kişinin muhsan (iffetli) bir kimseye, onun iffetini zedeleyecek veya onun nesebini reddedecek nitelikte sözlü olarak zina ya da zinaya delalet edecek kelimeleri isnat etmesi" şeklinde tanımlanmaktadır."

<sup>76</sup> Abdülaziz Bayındır, *İslâm Muhakâme Hukuku* (İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2015), 173-177.

<sup>77</sup> Mustafa Avcı, "Mecelle'ye Göre Dostluk ve Düşmanlığın Tanıklığa Etkisi," *Akademik İslam Araştırmaları Dergisi* 6 (2019): 174.

yaptırım<sup>78</sup> ile kazif suçundan hüküm giymiş kişinin tanıklığının kabul edilmemesi işlediği suçun karşılığı olan had cezasının bir parçası olmasıdır.<sup>79</sup>

İslam hukukunda ayrıca tanıkların adaletli olup olmadıkları hususuna da hassasiyetle yaklaşmış ve tanıklar bir nevi güvenilirlik soruşturmasına tabi tutularak, adaletli ve güvenilir kimse olup olmadıkları hâkim tarafından “tezkiye” adı verilen bir işlem ile araştırılmıştır.<sup>80</sup> Bilhassa kısas ve had suçlarının görüldüğü yargılamalarda, tanığın “adil olarak bilinmesi ve bunun aksinin sabit olmaması” manasındaki görünüşte adalet ile yetinilmemiştir.<sup>81</sup> Tanıklık müessesini ciddi bir mesele olarak ele alan İslam hukukuna göre mağdurun ihbar veya şikâyette bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, hâkim tarafından tanığın güvenilir kimselerden olup olmadığını araştırma mecburiyeti getirilmiştir.<sup>82</sup> Tezkiye işlemi ya hâkim tarafından bizzat ya da müzekki adı verilen görevliler vasıtasıyla yaptırılmıştır. Araştırma ile tanıklar hakkında tanıklık yapmasına engel bir durumun olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma neticesinde tanıkların doğru sözlü, güvenilir kimse olduğuna dair olumlu görüş bildirmesine ta’dil olumsuz görüş bildirmesine ise cerh denilmiştir.<sup>83</sup> Meşruiyet zeminini Bakara suresi 40. Maide suresi 106. ve Talâk suresi 2. ayetlerinden alan ve<sup>84</sup> muhakeme sürecinde tanıklara ihtiyaç duyulması ile Hz. Peygamber (SAV) döneminden sonra kurumsallaşan tezkiye müessesesi<sup>85</sup> Osmanlı döneminde de

---

<sup>78</sup> Mustafa Avcı, *Osmanlı Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Konya: Mimoza Yayınları, 2014), 297.

<sup>79</sup> Abdülğani el-Guneymî el-Meydânî, *Açıklamalı El-Lübâb fi Şerhi'l-Kitâp*, çeviren: Okan Kadir Yılmaz (İstanbul: Yasin Yayınevi), 2/ 501-502.

<sup>80</sup> Tuncay Başoğlu, “Tezkiye,” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 41 (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012), 77; Fahrettin Atar, *İslâm Yargılama Hukukunun Esasları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2013), 179.

<sup>81</sup> Avcı, “Mecelle’ye Göre Dostluk ve Düşmanlığın Tanıklığa Etkisi,” 175.

<sup>82</sup> Celal Erbay, *İslâm Ceza Muhakemesi Hukukunda İspat Vasıtaları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1999), 79-80.

<sup>83</sup> Doğan, “İslam Muhakeme Hukukunda Ta’dil ve Tezkiye,” 14.

<sup>84</sup> Doğan, “İslam Muhakeme Hukukunda Ta’dil ve Tezkiye,” 14.

<sup>85</sup> Nihat Dalgın, “Değişim Stratejisi Açısından Hukuk ve İslam Hukuk,” *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16 (2004): 93.

uygulanmaya devam edilmiştir.<sup>86</sup> Ancak günümüz ceza muhakemesinde tanığın güvenilirliğinden ziyade tanığın beyanlarının gerçekliği ve güvenilirliği ön planda tutulmaktadır. Bu sebeple tanığın daha öncesinde yalan tanıklık ya da iftira suçundan mahkûm olup olmadığı araştırılmamaktadır. Kaldı ki yalan tanıklık<sup>87</sup> ya da iftira suçundan mahkûm olanların tanıklık yapamayacaklarına dair hukuki bir engel de bulunmamaktadır.<sup>88</sup> Ancak CMK'nın 58. maddesindeki; *“Gerekirse tanıklığına ne dereceye kadar güvenilebileceği hakkında hâkimi aydınlatacak durumlara,*

<sup>86</sup> Tanzimat döneminde tezkiyeye ilişkin mevcut hükümler hakkında detaylı bilgi için bakınız; Melikşah Aydın, *“Tanzimat Döneminde Şahitlerin Tezkiyesi ve Buna Yönelik Eleştiriler,” Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1 (2021): 208-213; İstanbul Mahkemesi 1/24 numaralı sicil, 142; *“Davutpaşa kurbunda Bâyezid-i Cedîd Mahallesi'nde sâkin, zuâmadan (büyük tımar sahiplerinden) Mültezim Ahmed Ağa b. Abdullah, meclis-i şer-i şerife ihzar ettirdiği konşusu sipahi el-Hâc Mustafa b. Ahmed mahzarında, “mezbur Mustafa, bir gece mukaddem kubbey-i işâda menzili kapusu önünde bana bi'l-müvacehe kâfir ve kızılbaş ve zâni ve avret kapatırsın deyu şetm ve kazf idüp ve bana er lahik olmağla muceb-i şer'isin taleb iderim.” deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müddei-i mezb'ur, müddeasına, mahalle-i mezbûrede sakin el-Hâc Bekir b. Ahmed ve Ahmed b. Mehmed nâm kimesneleri ikâme, anlar dahî edâ-yı şehadet itmeleriyle mahallerinde tezkiye için kibel-i şer'-i şeriften Muhamed Emin Efendi irsâl ol dahi mahalle-i mezbûreye varıp tezkiye itdik de yigirmitokuz nefer mazbu-tü'l-esâmî müslimîn, şahidân-i mezbûrânın kizb ile ma'ruf olmayub udulden olduklarını ihbâr itmeleriyle şehadetleri şer'an makbule olduktan sonra mahalle-i mezbûre ahalisinden İmam Süleyman Efendi ve Kasabilyas vaizi Şeyh Hasan Efendi ve Nailpaşa Camii vaizi diğer eş-Şeyh Hasan ve Bâyezîd-i Cedîd Camii Hatibi es-Seyyid Abdurrahman Efendi ve el-Hâc Ahmed ve el-Hâc Süleyman ve el-Hâc İbrahim ve yemişçi es-Seyyid Musa ve sipahi el-Hâc Ömer bür Ahmed Ağa için muhsan ve zinadan afif olduğunu alâ tarîkî'ş-şehada haber virmeleriyle mucibiyle mezbûr Sipahi el-Hâc Mustaf'ya mezbûr Ahmed Ağa'nın talebiyle şer'an hadd-i kazf olan seksen değenek darbı lazım geldiği huzur-ı âlîlerine i'lâm olundu. Fi 24 Rebiülevvel 1180,” belgeye göre tespit edilen husus; “buldukları yerde tezkiye için mahkeme tarafından Muhammed Emin Efendi gönderilmiş, o da o mahalleye gidip tezkiye ettiğinde isimleri zabıt altına alınmış yirmidokuz Müslüman, o iki şahidin yalancılıklarının bilinmediğinden güvenilir olduklarını bildirmiştir.” Abdülaziz Bayındır, *Örneklerle Osmanlıda Ceza Yargılaması* (Ankara: Semih Ofset, 2002), 137.*

<sup>87</sup> Muhammed Demirel, *“Alman Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Muhakemeye Katılan Sühjelerin Tanık Olup Olamayacakları Sorunu,” Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8, no. 1 (2022): 8.

<sup>88</sup> Akif Yıldırım, *Anayasal Düzeyde Bir Güvence Olarak Ceza Muhakemesinde Tanık Sorgulama Hakkı* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023), 46.

özellikle şüpheli, sanık veya mağdur ile ilişkilerine dair sorular yöneltilir.” hükmü gereğince tanığın güvenirliliğinin hâkim ya da mahkemece araştırılmasında hukuken bir engel bulunmamaktadır. Adli sicil kaydında yapılan araştırma ile tanığın iftira suçundan mahkûmiyetinin tespit edilmesi halinde hâkim CMK’nın 217/1. maddesindeki; “...bu deliller hâkimin vicdani kanaatiyle serbestçe takdir edilir.” hükmü uyarınca maddi gerçeğe ulaşmak yönünden delil serbestliği ilkesine göre hareket etmelidir.<sup>89</sup> Bu noktada delil serbestliği ilkesinin anlamı; hâkimin delilleri değerlendirirken belirli bir kurala bağlı kalmaması, delilleri değerlendirmede özgür olması ve vicdani yaklaşımla şüphenin ortadan kalkıp kalkmayacağına karar vermesidir.<sup>90</sup> Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesin’deki hakların etkili bir biçimde korunması için davaya bakan mahkemelerin tarafların dayanaklarını, iddialarını ve delillerini etkili bir biçimde inceleme görevi olduğu belirtilmiştir.<sup>91</sup>

Ceza muhakemesinde hâkimin vicdani kanaati bakımından çoğu zaman belirleyici unsur olan tanık beyanı,<sup>92</sup> doğruluğu birçok etkene bağlı olduğundan dolayı tehlikeli bir delildir.<sup>93</sup> Bu sebeple maddi gerçeğe ulaşılırken hükme esas delil olarak alınan, iftira suçundan mahkûmiyet hükmü bulunan tanığın beyanına ihtiyatla yaklaşılmaması gerekir. Özellikle iftira suçunu meslek edinenler ya da itiyadi suçlu<sup>94</sup> olanların tanıklık beyanlarını Anayasa’nın 141/3. ve CMK’nın 34/1. maddesi uyarınca gerekçesi de açıklanmak suretiyle hükme esas alınmaması gerektiği kanaatindeyiz. Buna karşılık adli sicil kaydında iftira suçundan mahkûmiyet hükmünün varlığı tespit edilemeyen tanıklar açısından ayrıca değerlendirme yapılmalıdır. Gerek tarafların itirazı gerekse de mahkemenin

---

<sup>89</sup> Doğan Gedik, “Ceza Muhakemesinde Hâkimin Delilleri Değerlendirme Serbestliği (CMK m.217),” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan 21, no. özel sayı., (2019): 945.

<sup>90</sup> Erdal Yerdelen, *Ceza Muhakemesinde Hükmün Gerekçesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2016), 212.

<sup>91</sup> *Dulaurans v France* App no 34553/97 (ECHR, 21 March 2000) § 33, aktaran; Akif Yıldırım ve Ayhan Kılıç, “Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Silahların Eşitliği İlkesi,” *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi* 9, no. 2 (2021): 375.

<sup>92</sup> Can Canpolat, “Adli Psikoloji Nazarında Ceza Muhakemesinde Gerçeğe Aykırı Tanık Beyanı,” *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 20, no. 1 (2021): 274.

<sup>93</sup> Abdullah Pulat Gözübüyük, “Adli Psikoloji Yönünden Tanık,” *Adalet Dergisi* 39, no. 5 (1948): 545.

<sup>94</sup> Suçu meslek edinen kişi ile itiyadi suçlu hakkında detaylı bilgi için bakınız; Yerdelen, *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı*, 315-316.



şüphe duyması halinde re'sen harekete geçerek bilhassa hükme esas delil olarak kabul edilecek olan tanık beyanı hakkında güvenilirlik soruşturması yapılması gerekir. Zira tanığın daha önce haksız isnatlarda bulunması konusunda mahkûmiyetle neticelenmeyen davranışları olabilir. Bu durumun mahkemece tespit edilmesi halinde, gerekçesi izah edilerek, vicdani kanaat ilkesi uyarınca tanık beyanı hükme esas alınırken ihtiyatla yaklaşılmalıdır. Aksi takdirde tarafların haksızlığa uğramasının ve hatalı hüküm sebebiyle toplum vicdanında adalet duygusunun zedelenmesinin kaçınılmaz olacağı kanaatindeyiz.

## SONUÇ

İftira suçu kadim zamanlardan bu yana yaptırıma tabi tutulmuştur. Bu anlamda meri mevzuatımız gereği TCK'nın 267. maddesinde iftira eylemi suç olarak kabul edilmiş ve yaptırım altına alınmıştır. Çalışmamız kapsamında masum bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat edilmesi ve bu isnadın iftira niteliğinde olduğunun ispatlanması ile ortaya çıkan durumlar kısaca izah edilmeye çalışılmıştır. Zira iftira suçundan kaynaklı alınan bir mahkûmiyet hükmünün mağdur ve müfteri açısından etkisinin olması kaçınılmazdır.

Kanun koyucu TCK'nın genel hükümler kısmında suç karşılığında uygulanan yaptırımların ceza ve güvenlik tedbirleri olduğu kabul etmiştir. Ancak genel hükümler kısmında yer almayan ayrık bir düzenleme ile basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçuna ilişkin hükmün ilanı müessesesi getirilmiştir. Kanaatimizce şerefe yönelik bir ceza olan hükmün ilanı müessesesi modern ceza hukuk sisteminde görülmek istenmeyen bir ceza biçimidir. Kaldı ki teşhir cezası niteliğinde olan hükmün ilanın müessesesinin yalnızca iftira suçu açısından ele alınması yerinde bir düzenleme olmamıştır.

Kanun koyucu tarafından CMK'nın 143/3. fıkrasındaki düzenleme gereği iftira neticesinde mağdur, gözaltına alınma veya tutuklama koruma tedbirine maruz kalırsa ortaya çıkan zararın tazmini halinde bu müfteriye rücu edileceği belirtilmiştir. Ancak kanun koyucu tarafından gerekçede herhangi bir izahta bulunmadan koruma tedbirlerinden sadece gözaltına alınma ve tutuklamayı ele alıp diğer tedbirler açısından bir düzenleme yapmaması bu anlamda bir eksikliklerdir.

Türk Ceza Kanunu'nu basın ve yayın yoluyla iftira suçunun işlenmesi durumuna has olan hükmün ilanı müessesesi dışında müfteri hakkında iftira suçundan mahkûmiyet hükmü kurulmasının etkisine yönelik doğrudan bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak hem adliyenin hem de bireyin hakkının etkilendiği bir suç tipi olan iftira suçunun mahkûmiyetinin etkisinin olmaması mümkün değildir. Zira gerçek dışı hukuku aykırı fiil isnadı ile adliye hizmetleri gereksiz yere uğraştırılmakla birlikte ayrıca bireyin hayatı açısından son derece ağır sonuçlara maruz kalmasına da yol açmaktadır. Bu sebeple iftira suçundan mahkûmiyet hükmü alan bir kimsenin ister istemez hayatına etkisi bulunmalıdır. Bilhassa iftira mahkûmiyetinin tanıklık müessesesi için önemli olduğu kanaatindeyiz. Zira ceza muhakemesi hukukunun temel delillerinde biri olan tanığın bilgilerinin güvenilir olmasına titizlikle yaklaşıırken beyanı ile muhakemeyi esaslı şekilde değiştirecek olan tanığın güvenilir olması yeteri kadar değerlendirilmemektedir. Hukuk tarihimize döndüğümüzde tanığın güvenilir olup olmadığı hususu çok değerli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Tanığın güvenilir olup olmadığının araştırılması için "tezkiye" kurumu kurulmuş ve bunun için özel görevliler belirlenmiştir. Mahkeme hâkimi, önemli suç tipleri açısından bir tanığın beyanı hükme esas almadan önce muhakkak tanığı tezkiye ettirerek güvenilir kimselerden olup olmadığını araştırmıştır. Tezkiye müessesesi sadece maddi gerçeğe ulaşmasındaki önemi ile birlikte hâkimin adaletin doğru tecelli edilmesi arzusunu ortaya koyması açısından da değerli bir kurumdur. Bu sebeple hukukumuzda böyle bir kurum namevcut olsa da mahkeme hâkimi tanığın adli sicil kaydında yapacağı sorgulama ile ya da kolluk marifetiyle yapacağı araştırma ile bu durumu ortaya koyması halinde tanığın güvenilir olup olmadığını denetlemesi gerekir. Bilhassa iftira suçunu meslek edinmiş ya da itiyadi suçlu sıfatının bulunması halinde tanıklık beyanlarına ihtiyatla yaklaşılması gerekir.

---

**Hakem Değerlendirmesi:** Çift kör hakem.

**Finansal Destek:** Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

**Çıkar Çatışması:** Yazar çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir.

**Etik Kurul Onayı:** Yazar etik kurul onayının gerekip gerekmediğini belirtmemiştir.

**Peer Review:** Double peer-reviewed.

**Financial Support:** The author has not specified whether financial support was received for this study

**Conflict of Interest:** The author declares that there is no conflict of interest

**Ethics Committee Approval:** The author has not specified whether ethics committee approval was required.

---

## KAYNAKLAR

- Abdülğani el-Guneymî el-Meydânî. *Açıklamalı El-Lübâb fî Şerhi'l-Kitâp*. Cilt 2, Çeviren: Okan Kadir Yılmaz, Yasin Yayınevi, İstanbul.
- Acar Umud, Ayşe. *Vesayet Kurumu ve Vasinin Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Akıntürk, Turgut ve Derya Ateş Karaman. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Borç İlişkileri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 2013.
- Algül, Hüseyin. "İslam Tarihinden Örneklerle İftira Olayına Tahlili Bir Bakış." *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9, no. 9 (2000): 131-141.
- Apaydın, H. Yunus. "Şahit." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 38, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.
- Artuk, Mehmet Emin. "Türk Ceza Hukukunda Yaptırımlar Sistemi." *Ceza Hukuku Dergisi* 2, no. 4 (2007): 61-77.
- Aşkın, Uğur. "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminatta Rücu Sorunu." *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9, no. 2 (2018): 23-48.
- Avcı, Mustafa. "Mecelle'ye Göre Dostluk ve Düşmanlığın Tanıklığa Etkisi." *Akademik İslam Araştırmaları Dergisi* 6 (2019): 169-190.
- Avcı, Mustafa. *Osmanlı Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Konya: Mimoza Yayınları, 2014.
- Aydın, Melikşah. "Tanzimat Döneminde Şahitlerin Tezkiyesi ve Buna Yönelik Eleştiriler." *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1 (2021): 206-217.
- Ayhan, Gülsün ve Aygörmez Uğurlubay. "Güncel Tartışmalar ve Gelişmeler Işığında Türk Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 16, no. özel sayı (2014): 3999-4044.
- Başoğlu, Tuncay. "Tezkiye." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt: 41, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012.
- Bayraktar, Köksal, Vesile Sonay Evik, Zeynep T. Kangal, Serap Keskin Kızıroğlu, Ali Kemal Yıldız, Hamide Zafer, Ali Hakan Evik, Eylem Aksoy Retornaz, Pınar Memiş Kartal, Gülşah Bostancı Bozbayındır, Barış Erman, Sinan Altunç, Fulya Eroğlu ve Asuman Aytekin İnceoğlu. *Özel Ceza Hukuku (Adliye Karşı Suçlar)*, Cilt: 10, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

- Bayındır, Abdülaziz. *İslâm Muhakâme Hukûku*. İstanbul: Süleymaniye Vakfı Yayınları, 2015.
- Beroje, Sahip, *Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından İslâm İspat Hukuku*. Ankara: Fecr Yayınları, 2007.
- Canpolat, Can. "Adli Psikoloji Nazarında Ceza Muhakemesinde Gerçeğe Aykırı Tanık Beyanı." *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 20, no. 1 (2021): 267- 313.
- Canoğlu, Veysel Candan. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat Davaları (Haksız Yakalama, Gözaltı, Tutuklama, Arama ve El Koyma)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Çağlayan, M. Muhtar. *Türk Ceza Kanunu*. Cilt 1, Ankara: Yetkin Yayınları, 1986.
- Dalgın, Nihat. "Değişim Stratejisi Açısından Hukuk ve İslam Hukuku." *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16 (2004): 111-118.
- Demirel, Muhammed. "Alman Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Muhakemeye Katılan Sühjelerin Tanık Olup Olamayacakları Sorunu." *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 8, no. 1 (2022): 1-35.
- Doğan, Hasan. "İslam Muhakeme Hukukunda Ta'dil ve Tezkiye." *İslam Araştırmaları Dergisi* 29 (2017): 9-20.
- Dural, Mustafa, Tufan Oğuz ve Mustafa Alper Gümüş. *Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitapevi, Cilt 3, 2023.
- Epözdemir, Rezan. "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat." *Terazi Hukuk Dergisi* 12, no. 135 (2017): 14-28.
- Erbay, Celal. *İslâm Ceza Muhakemesi Hukukunda İspat Vasıtaları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1999.
- Erdem, Mustafa Ruhan ve Bahri Öztürk. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Erdoğan, Oktay. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Erem, Faruk. "Memnu Hakların İadesi." *Adalet Dergisi* 6 (1948): 621-649.
- Hakeri, Hakan. *Genel Hükümler ve Ceza Muhakemesi Kanunu Hükümlerine Göre Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Halebi, İbrahim, *İzahlı Mültekâ El Ebhur Tercümesi*. Cilt 3, Çeviren: Mustafa Uysal, Konya: Kanaat Matbaası, 1970.

- Gedik, Doğan. "Ceza Muhakemesinde Hakimin Delilleri Değerlendirme Serbestliği (Cmk m. 217)." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan* 21, no. özel sayı, (2019): 913-963.
- Gölcüklü, Feyyaz. "Radyo-Televizyonda Düzeltme ve Cevap Hakkı." *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* 20, no. 4 (1965): 125-143.
- Gözübüyük, Abdullah Pulat. "Adli Psikoloji Yönünden Tanık." *Adalet Dergisi* 39, no. 5 (1948): 545-547.
- Günay, Erhan. *Kişilik Haklarına Saldırıdan Kaynaklanan Tazminat Davaları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Maraş Çankaya, Bilginur ve Zehra Durkun. "Disiplin Hukuku Açısından Yüz Kızartıcı ve Utanç Verici Hareketler." *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, no. 2 (2023): 583-597.
- Narter, Sami. *Uygulamada Manevi Tazminat*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Karahasan, Mehmet. "Suç ve Cezaların Memuriyete Etkisi." *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 58, no. 1 (2009).
- Kazan Nas, Şevkiye ve Hatice Köşger. "Dil Yarası, Yüz Karası: Klasik Türk Şiirinde İftira." *Littera Turca Juornal of Turkish Language and Literature* 7, no. 4 (2021): 1376-1402.
- Kılınc, Ahmet. "Mukayeseli Hukuk ve Hukuk Tarihi Açısından Yaptırım Türü Olarak Teşhir." *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11, no. 1 (2007): 1007-1032.
- Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmez. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Köroğlu, Saim. *Ceza Muhakemesinde Yargılama Giderleri (Vekâlet - Muhakeme Masrafları-Harçlar)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Kurt, Derya Hilal. "İftira Suçu." Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020.
- Malkoç, İsmail. "Kanunlarımızda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı." *Türkiye Barolar Birliği Yayınları* 4 (1989): 583-597.
- Memiş Kartal, Pınar. *Türk Ceza Hukuku'nda İftira Suçu*. İstanbul: Der Yayınları, 2021.

- Özalp, Nabi. "Uygulamada Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat." *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* 145 (2019): 81-158.
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Özbek, Veli Özer. *İnfaz Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2024.
- Özefe, Mehmet. *Memnu Hakların İadesi Adli Sicilden Silinme ve Memur Olmaya Etkileri*. Bursa: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1996.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, 2023.
- Özkavalcı, Nimet. *İnfaz Hâkimliği*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2021.
- Öztürk, Bahri, Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Özge Sırma Gezer, Yasemin F. Saygılar, Esra Alan, Özdem Özaydın, Efser Erden Tütüncü ve Mehmet Can Tok. *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Özyüksel, Özgün. "Türk Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 'Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat' Kurumunu Düzenleyen Hükümlerine İlişkin Bazı Tartışmalı Noktalar." *Başkent Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, no. 2 (2020): 301-326.
- Taneri, Gökhan. "İftira Suçu." *Terazi Hukuk Dergisi* 14, no. 156 (2019): 1578-1604.
- Tatar, Erol. "Yasalarımızda Tekzip (Düzeltilme ve Cevap) Hakkı ve Uygulaması." *Ankara Barosu Dergisi* 4 (2008): 97-109.
- Turabi, Selami. "Hukukumuzda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı." *Ceza Hukuku Dergisi* 7, no. 19 (2012): 153-172.
- Turhan, Faruk. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, 2006.
- Turhan, Faruk. "Türk Ceza Kanununda Güvenlik Tedbiri Olarak Hak Yoksunluğu ve Yasaklılığının Hukuki Niteliği, Kapsam ve Koşulları Üzerine Bir Değerlendirme." *Ceza Hukuku Dergisi* 2, no. 4 (2007): 171-196.
- Şahin, Ragıp. *Teori ve Uygulamalı Koruma Nedeniyle Tazminat Davaları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Ünver, Yener. *Tck'da Düzenlenen Adliyeye Karşı Suçlar İftira, Suç Uydurma, Suç Üstlenme, Yalan Tanıklık ve Bilirkişilik, Suçu İhbar Etmemek Suçları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.

- Ünver, Yener ve Hakan Hakeri. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, Cilt 3 2023.
- Yargun, Uğur. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Yenisey, Feridun ve Ayşe Nuhoğlu. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yerdelen, Erdal. *Ceza Muhakemesinde Hükümün Gerekçesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2016.
- Yerdelen, Erdal. *Cezanın Belirlenmesi (Tük-Alman Uygulaması)*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.
- Yerdelen, Erdal. *Soruşturma ve Koruma Tedbirleri*. Ankara: Adil Yayınevi, 2006.
- Yerdelen, Erdal. *Türk Ceza Hukuku Yaptırımları ve İnfazı*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Yıldırım, Akif. *Anayasal Düzeyde Bir Güvence Olarak Ceza Muhakemesinde Tanık Sorgulama Hakkı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2023.
- Yıldırım, Akif ve Ayhan Kılıç. "Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Silahların Eşitliği İlkesi." *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi* 9, no. 2 (2021): 341-411.
- Yiğit, Yaşar. "İnsanlık Onur ve Şerefının Korunması Açısından Kazf Suçu ve Cezasının Değerlendirilmesi." *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 1 (2003): 107-117.
- Zafer, Hamide. "Muhakemesinde Koruma Tedbiri Mağdurlarının Tazminat Hakkı." *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, no. 2 (2010): 77-99.
- Etimoloji Türkiye. "İftira." Erişim tarihi Nisan 21 2024. <https://www.etimolojiturkce.com/arama/iftira>.
- Sözlük. "İftira." Erişim tarihi Nisan 21 2024. <https://sozluk.gov.tr/>.